

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség es kiadóhivatal:

Budapest. 5. Széchenyi-utca 10.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MOR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

AZ EGYENLŐSÉG MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük június elsején lejárt, a punk e heti számához postautalványokat mellékelünk. Kérjük a t. előfizetőket megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchenyi utca 10. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

Az erzsébetvárosiakhoz!

Midőn királyok hadiszemléket tartanak, rendszerint a szerzett érdemeket megjutalmazni szokták, jóllehet ezek az érdemek csak a kötelesség hű teljesítéséből állanak.

Midőn a választások közeledtével Magyarország souverain nemzete szemlét tartott jeles fiai felett, legjelesebbjeiről meg nem feledkezhetett.

Ez utóbbiak közzé joggal sorolhatjuk Eötvös Károlyt.

Mert ő nemcsak becsületet hozott a hazára, hanem azt roppant kudarczótól is megmentette.

Ezért a magyar nemzet halájjára számot tarthat.

Első sorban pedig a zsidó-magyarok köszönetére.

Ez utóbbiak részéről nem azért, mintha ama szerencsétlen t. eszlári epizoda tiszta zsidóügy lett volna, mert az — mint fentebb is jeleztem — minden józan gondolkodásu ember által országos csapásnak tekintetett; hanem azért, mert a zsidók ellenségei azt zsidóügynek bélyegezték és a nagy tömeg csak a látszat után indul.

És ezen nagy tömeg mikép szokott vélemények kifejezést adni, azt a zala- és somogyi megyei szomorú napok elég világosan mutatták.

Vannak azonban, akik így okoskodnak: Eötvös csak kötelességét teljesítette és ezért illendően megdíjaztatott. Tehát minden további reflectió megszűnik. Sőt olyasmit is hallottam, mintha volnának, akik Eötvösnek azt is szeretnék beszámítani, hogy ama nevezetes védelem által európai hirre vergődött s akik, ha lehetne, ez európai hirnév néhány perczenjtét szívesen elfogadnák provisió fejében!

Ámde a dolog nem így áll. Ama tábornok, kinek mellét a rendjelek díszítik, sem szolgált ingyen, s midőn szolgálatát hűségesen ellátta és kötelességét teljesítette, mégis kitüntetésben részesül és ott csillámlik mellén legfőbb hadurának köszönete és elismerése.

Munkácsy Mihály nagy hazánkfia, midőn néhány évvel ezelőtt »Krisztus Pilátus előtt« ábrázoló festményét nálunk bemutatta, egész Magyarország hódolatával találkozott. Pedig a képért megkapta a hiánynélkül felolvasott 100,000 frankot. De azért mégis királyi kitüntetéssel fogadtatott úgy a fővárosban valamint mindenütt, hol megfordult széles e hazában!

Nem szabad megfeledkezni, hogy vannak érdemek, melyeket pénzzel kifizetni nem lehet.

Boldog ember, a ki háladatosságának fenségesebb módon bir kifejezést adni, mint kongó pénzben.

A zsidóság egész a legújabb korig csak pénzzel birta háliját leróni. Azt nem mondhatja senki, hogy azzal fukarkodott volna.

Az idők, — az emberi társadalom szerencsésjére — megváltoztak. A zsidók mai nap azon kedvező helyzetben vannak, hogy szabad honpolgárok — és nem »Kammerknechtek« módjára bemutathatják elismerésüket.

Nem kételkedem, hogy a budapest-erzsébetvárosi zsidó választó polgárok a kettő közti nagy különbséget felfogni, és állásukhoz méltóan érvényre juttatni fogják.

A pártállás ezen esetben döntő befolyással nem lehet, mert rendkívüli esetben rendkívüli eljárásnak van helye és az érzelmek concurrentiájában a nemesebbnek győznie kell. Legnemesebb érzelem pedig a háladatosság.

Az ellenzék kiadta a jelszót, hogy a hol a zsidók a szabadelvű pártot támogatják, zsidó politikát csinálnak.

Ámde a budapest-erzsébetvárosi zsidópolgárságnak alkalma van bebizonyítani, hogy zsidópolitika nem existál s hogy a zsidóság a valóságos szabadelvűséget és tiszta patriotismust ott támogatja, a hol azzal találkozik, akár a kormány, akár az ellenzék táborában, mert a haza mindennek felett!

Hálára pedig nem mint zsidók, hanem mint zsidómagyarok érzik magukat ösztönöztetve.

Reménylem, hogy a bizonyítékkal nem fognak adósok maradni.

Mindez úgy hiszem elvitázhatlan, habár igaz, hogy háladatosságra kényszeríteni senkit sem lehet.

Vannak mindazonáltal bizonyos tekintetek, melyeket figyelmen kívül hagyni semmi szin alatt sem szabad soha, hacsak nem akarjuk megunkat kitenni azon vádnak, hogy olyasmit cselekszünk, ami nem ugyan bün, hanem annál is rosszabb, hiba

„Ce n'est pas une crime, e'est une faute.“

És hasonló tekintetet szemben kell tartania a magyar zsidóságnak, midőn Eötvös megválasztásáról szó van.

Ismerjük a hangulatot és tudjuk, hogy Eötvös népszerűségének nagy részét elvesztette. De azt is tudjuk, hogy népszerűségét — habár általában az igazság és emberiség — közvetlenül mégis a zsidó becsületének érdekében feláldozta. Igaz ugyan, hogy ritka ember, a ki népszerűségére oly büszkén hivatkozhatna, mint Eötvös a népszerűtlenségére, mégis tény az, hogy országgyűlési mandátum elé lépése az impopularitás nagyon rossz ajánlólevél.

Tekintve pedig, hogy a választó kerületek rendszerint nem csupa bölcsészekből állanak, sőt mint mondják néha a jó bornak és az apró pénznek is némi befolyása van a választásra, nem könnyen feltehető, hogy ez idő szerint találkoznék kerület, mely Eötvös Károly nevét zászlóira írni iparkodnék.

Könnyen megeshetnék tehát, hogy mandátum nélkül maradna.

Eme esetleges kudarczát, — melyet meglehet, hogy tán személyesen nem is nagyon sajnálná. — minden esetre kizárólag azon lelkes eljárásnak köszönhető, melyet egynehány ártatlan zsidóember védelmezése körül tanusított.

Lehetséges-e, hogy a zsidók ezen eshetőségnek egykedvűen elébe nézzenek?

Lehetséges-e, hogy a zsidó ellenségének markába oly fegyvert szoritani óhajtana, melyhez hasonló eddigelé nem existált, — mert nagy részben igaz volna?

Lehetséges-e, hogy közönyösen vegyék a külföld ama jogos vádját, hogy Magyarországon egy Eötvös Károlyt azért nem választják az országgyű-

lésbe, mert védői kötelességét hűségesen teljesítette?

Azzal pedig egy pillanatig se ámitsák magukat hitsorsosaim, mintha arra számíthatnának, hogy Eötvös zászlójának kerülése elvűség, politikai meggyőződés és pártszellemnek fogna tartatni bármely oldalon, hanem készek lehetnek arra, hogy a közvélemény a dolgot úgy fogja megítélni, hogy Eötvöst cserben hagyták, — mert olyan körülmények forogtak fenn, melyeket itt inkább érintetlenül hagyok.

De én bizva az erzsébetvárosi zsidóválasztók politikai érettségében és hálaérzetében, úgy reménylem, hogy Eötvös Károlyt, önmagukat és némileg az országot is a fenyegető kudarczától megmenteni fogják. Őszinte szivből üdvözlöm jelettjüket ősi szokás szerint: éljen Eötvös Károly!

Dr. Mairlis Mór.

Egy szó a Nemzeti Zenede igazgatóságához.

A „Nemzeti Zenede“ választmánya dicséretre méltó áldozatkészséggel azt a határozatot hozta, hogy az intézet kebelében a kántori éneklés tanítására és művelésére külön szakosztályt fog szervezni. Ez a törekvés kétségtelenül a legáltalánosabb elismerést érdemli és, igazán megfelel ez országos müintézet magas hivatásának.

A terv nemsokára testté fog válni. A kántortanítási folyam legközelebb meg is kezdődik. Az egyházi zene új lendületnek és szebb jövőnek nézhet eléje. A tanítási folyam vezetése bizonyára műértő mesterek szakavatott kezeibe fog jutni. Bizton remélhető, hogy e tanítási folyam kellő vezetése mellett az istentisztelet művészeti oldala mihamarább olyan magaslatra fog emelkedni, a milyenről hazánkban eddig álmodni is vakmerőség lett volna. Az egyházakban képzett mesterek vezetése mellett az egyházi zene remekei fognak zengeni: ad majorem Dei gloriam!

Ezért az intézkedésért hálával, köszönettel tartozunk az érdemes müintézet nemes választmányának. Mert ha-

TÁRCZA.

Dr. Kohn Sámuel munkájáról.

A zsidók története Magyarországon a legrégebb időkől a mohácsi vészig. Részben kiadatlan kútforrások nyomán írta Dr. Kohn Sámuel, Budapest, 1884. Athenäum. XXXII és 489 S^o.)

Nec flere, nec indignari, sed intelligere.
Spinoza.

VI.

Hollós Mátyás nagyjában ugyanazon politikát követte a zsidók ellen, melyeket elődei initiáltak, de sokkal öntudatosabban és a célnak, a zsidók megsemmisítésének és végképi elnyomásának folytonos szemmel tartásával. Jogukat és szabadalmaikat megerősítette ugyan, de azon megszorítással, melylyel most először találkoznak »másoknak jogai sérelme nélkül« (Salvis juribus alienis). Ez a megszorítás annyit jelentett, hogy a király azon jogokat, melyeket egyesek és testületek a zsidók ellen nyertek, érvényben tartani óhajtja. E jogok pedig a zsidók hátrányára a legmostohább viszonyokat teremtették. Az országos zsidóbiró hivatal is a tárnokmesterre szállt, de csak annyiban, hogy a zsidó igazságszolgáltatási ügyek elintézése ő reá lett bizva.

1477-ben bevonult Mátyás arájával a fővárosba a menyegző megtartása végett. A zsidók mint elsők üdvözölték a fejedelmi párt a város kapui előtt. Az a fényűzés, melyet akkor kifejtettek és azok a ruházatok, melyekben megjelentek, bizonyítják, hogy daczára a mester-

ségesen felállított válaszfalaknak és a reájuk erőszakolt elszigeteltségnek a zsidók a magyar nép szokásaitól és modorától mégis még mindig saturálva voltak. Egy egykoru tudósítás a királyi párt fogadó zsidókat ekkép írja le: »A zsidók élén, agg előjárójuk ment lóháton kivont karddal, melyen egy tiz font ezüsttel telített kosár függött. Mellette fia, szintén lóháton, karddal és ezüst kosárral. Utánok jött huszonnégy lovas, mindnyája bibor diszruhában, a kalapon három szál strucztoállal. Ezeket gyalog követte kétszáz zsidó, vörös zászlóval, melyre ötkörmű bagoly láb volt himezve, alatta két arany csillag, fölötté pedig aranyos tiara.

Mindnyájának a fején Efod volt; a vének közepén álltak baldachin alatt az ifjak körülöttük. Midőn a király közeledett, a toratekereszt vitték a királyné elé és nagy örömjajra fakadtak. Tán azért tették — így végzi a tudósítás — mivel nem csekély hasznót vártak belőle.

Nem tehető fel a nagy királyról, hogy a zsidók ilyenén szereplése valami nagy hatással lett volna reá vagy hogy benne kedvezőbb hangulatot keltett volna irántuk. Tény azonban, hogy Mátyás — nyilván a zsidók kérelmére — új országos zsidóhivatalt rendszeresített, az ugynevezett zsidó praefecturát, melynek tisztségét mindig zsidó viselte, ki a zsidóságot az udvarnál állandóan képviselte.

Látjuk tehát, hogy a Trefort ur kegyelméből fenálló orsz. izr. irodákhoz hasonló intézmények már a középkorban is meg voltak és hogy a magyar zsidóság felekezeti ügyei ma még rosszabbul állanak, mint azelőtt 400 esztendővel, mert akkoron csak egy iroda működött, ma pedig két iroda — ad majorem Judaeorum gloriam egymásnak hájába kap.

De e hasonlatosságnak van még további folytatása. Ép úgy mint a központi irodának főteendője volt a con-

tározatával, s ennek megtestesítésével nemzeti közművelődésünknek fontos szolgálatot tett.

De nem fojthatjuk el csodálkozásunkat a fölött, hogy a tisztelt választmány buzgóságát és áldozatkészségét kicsinyes felekezeti szempontokhoz szabta. Önkénytelenül merül fel az a kérdés, hogy ha a katolikus és protestáns kántori ének tanítása és művelése érdemesnek látszott, mi okozta a zsidó kántori ének háttérba szorítását? Mert értesüléseink szerint ennek a felekezetnek a jóból éppen semmi sem fog jutni.

Ez a mellőzés igen sok tekintetből érthetetlen.

A művészeti szempontot tekintve, a zsidó egyházi zene, jobban mondva istentiszteleti ének, a keresztény zenénél és éneknél semmivel sem hátrább való. Sőt ha a történeti fejlődés előnyei számba vehetők, amazoknál jogosultabb. De nem tekintve, hogy a zsidó egyházi zene és ének többiekénél századokkal sőt ezredekkel idősebb, tehát fejlettebb is, azokkal, tiszta zenei tekintetben legalább is egyenlő rangú és értékű. Ihletteljes, fölemelő, magasztos dallamai ép úgy megérdemlik a rendszeres művészeti kiművelést, begyakorlást és terjesztést, mint akármelyik más felekezeti templomi ének.

Midőn a »Nemzeti Zenede« t. választmánya ezt a szempontot kevésbé figyelemre méltónak tartotta, akkor egyszerűen a speciális magyar nemzeti tekintetről megfeledkezett. Az intézet tanítási folyama kétségen kívül magyar szellemű vezetésben fog részesülni. Természetes következményül a kiképzendő kántorok magyaros fölfogást és érzületet fognak az életbe, és a különféle indulatu hitközségekbe magúkkal vinni. S tagadhatlan, hogy a magyar szellemben képzett zsidó kántorok a magyar nemzeti eszmének szintén nem megvetendő szolgálatot tehetnének.

De ha e két ok egyike sem elég a »Nemzeti Zenede« t. választmányának arra, hogy a kántori tanfolyamat a zsidók részére valamicskével kibővitse, legalább méltányossági tekintetből kellene a zsidó kántorságot is becses figyelmével kísérenie. Roppant sok a panasz, hogy a zsidó istentiszteleti ének tulajdonképen csak rendszeretlen és művészietlen fülkinző hanggyakorlat. Pompás alkalom lenne most ez állítólagos bajon segíteni. A mű-

vészien képzett zsidó kántort bizonyára nem érhetné többé ez a vád.

S a »Nemzeti Zenede« t. választmánya e körülmények egyikére sem méltóztatott tekinteni! Egyszerűen ignorálta a zsidó egyházi éneket. A keresztény felekezeteknek képez jó kántorokat; a zsidó templomokban énekeljenek a hogy tudnak!

Ez az eljárás nem méltó az országos jellegű műintézethez, melytől a részrehajlatlanság két ok miatt várható: először mert országos, másodsor mert műintézet. Sem az országnak, sem a művészetnek nem szabad felekezeti tekinteteket ismernie. E kettőnél a legfőbb szabálynak annak kell lennie: a mi az egyiknek jogos, a másinak igazságos!

Nekünk, mint zsidóknak ez a mellőzés annyival fájdalmasabb, mert a »Nemzeti Zenede« részvényesei közt számos zsidó is van. De vigasztal az a hit, hogy az igazi műismeret a zsidóegyházi zenének és énekeknek is előbb-utóbb megadja megérdemelt helyét.

Bánfi Sándor.

Pünkösdi beszéd.

Esztergom, jún. 4. Tekintetes szerkesztő ur! Mint lapjának figyelmes olvasója, már gyakran feltűnt nekem az a magatartás, melyet az Egyenlőség ama izgatásokkal szemben elfoglal, melyek a kath. klerus bizonyos részéről kiindulnak. Midőn egyrészt az antiszemitizmus világi apostolai ellen páratlan energiával állást foglal, másrészt teljesen ignorálni látszik azt a vérlázító bujtogatást, mely a kath. klerus egyes rétegeiben tapasztalható és a mely annál veszedelmesebb, mert a rendzavarás magvai szent helyről hintetnek a jámbor nép közé.

Engedje meg, hogy csak egy esetet elmondjak egy épületes historiát, mely pünkösdi másodnapján itt a helybeli székesegyházban történt.

Ez alkalommal ugyanis nagyszámú közönség zarándokolt a primás városába és isteni tiszteletre vonult a templomba, hol Krotky kanonok prépost szónokolt a hívek előtt. Beszédéből idézem a következőket: . . . És ti, kik ide zarándokoltatok bűnösök vagytok, mert most is

greszusi költségeket a zsidó községektől behajtani, ugy a zsidó praefectura is főleg azon okból alapított Mátyás által, hogy a különféle zsidóadók kivetését és behajtását eszközölje. Mátyásnak mindig sok pénzre volt szüksége, nagy háborukat és fényes udvartartást vitt: nagyszerű könyvtára és többi gyűjtemenyei nagy összegeket igényeltek, az adókat folyton emelnie kellett. A zsidó praefecturának köszönhetette, hogy a zsidó adók, melyek közvetlen elődje V. László alatt csak 4000 aranyra rugtak, az ő kormányzása alatt 20.000 aranyra emelkedtek. Ily nagy adó behajtása keresztény praefectustól várható nem volt; ilyenre csak zsidó praefectus volt képes, a ki hitsorsosai vagyoni viszonyait jól ismerte és az adóprést kellő helyen és kellő erővel alkalmazta. Ehhez képest külső megtisztetésben is részesült és nagy hatalommal volt felruházva. Dr. Kohna praefectus állását és hatáskörét következőképen írja le: »Mint a korona tisztviselője közvetlenül a királylyal érintkezett, a folyó ügyekről neki tett előterjesztést és tőle kapott utasításokat. A király iparkodott neki keresztényeknél és zsidóknál egyaránt tiszteletet szerezni, hogy az adókat minél nagyobb erélyvel behajthassa. A zsidójelek viselésétől családostól fel volt mentve. E kiváltságot külföldön is gyakorolta, mire nézve II. Ulászló 1511-ben a velencei dogenél közbenjárt. Az udvarhoz járatos volt és ünnepélyes alkalommal és a koronázási díszmenetben lovas csapat kíséretében drága fegyverzetben szokott megjelenni. Az ország zsidóságával, községekkel és egyesekkel szemben majdnem korlátlan hatalommal volt felruházva. Budán külön fogház állott rendelkezésére, melynek egyik helyiségében az ottani zsidóknál elzalogosított értékes tárgyak voltak elhelyezve. Oda hurczoltatta a tolvajokat és egyéb vétkeket, valamint azokat, a kik parancsainak ellene szegültek — gyakran még más községekből is. Budán kívül megbízott emberei

által képviseltette magát, a kiket mint meghatalmazottjait az egyes községekbe kiküldött. Valahányszor ez történt vagy ha fontosabb ügy elintézése végett ő maga kelt utra, mindannyiszor királyi rendeletet kapott az illető városi hatóság, hogy őt vagy megbízottját minden tekintetben támogassa. Nagyobb községekben, mint például Pozsonyban, állandóan képviseltette magát ilyen megbízott emberei által.

A zsidó praefectus az ország összes zsidó községei felett, ezek bel és külügyeit illetőleg, főfelügyeletet gyakorolt, miért is a községek számára kiadott rendeletek gyakran ő hozzá intéztettek. Másrészt pedig alkudozásba bocsátkozott és szerződéseket is kötött az ország zsidósága képviselőjében. A községek kebelében a meghasonlást majd békés úton, majd parancsszóval kiegyenlítette; abban a gyakori esetben pedig, ha valamely zsidó község a városi hatósággal összeütközésbe jutott, a két fél közt ő volt a közvetítő. Hozzá fordultak hitfelei az ország minden részéből, valahányszor jogaikban, szabadságmaikban, személyükben vagy vagyonukban sérelmet vallottak. E sérelmeket ő maga rendszeren élő szóval adta elő a királynak és a legtöbb esetben orvosiást vagy elégtételt nyert s. a. t. A zsidók adóügye pedig egészen a praefectusra volt bízva és ő hathatósan felhasználta e körülményt hitsorsosai védelmére. Szükség esetén fenyegetőzött és a királyi védelmet kérészakkolta.

Az országos zsidóságnak úgy rendes, mint rendkívüli adóit, melyek bizonyos összegben meg voltak állapítva, a praefectus vetette ki az egyes községekre, néha még a községbeli egyes tagokra is. Ez nyilván csak akkor történt, ha a községre vetett adónak maguk közt való felosztása körül az egyes községi tagok nem tudtak megegyezni. A rendkívüli adókat, melyek a leányomasztóbbak voltak, valamint az összes zsidóságot terhelő

csak a választásokragondoltok és nem az égi malasztra. A kik Budapestről jöttetek üdvözölve legyetek, mert ti megmentettétek szent vallásunk becsületét. Ti elleneztetek a zsidókkal való összeházasodást és ez tetszetes az Ur előtt. A zsidók pogányok, kik az arany borjut imádják. A zsidók istententelen fajzat mely nem köthet veletek házasságot sat.

A főtisztelendő úr még sok más mindenfélét is mondott a zsidókról, a mit csak azért hallgatok el, mert oly drasztikus kifejezéseket használt, hogy pirulás nélkül alig volnának olvashatók.

Különbén elég a fenti idézés, hiszen abból is meg lehet ítélni, hogy a beszéd milyen kaliberű volt.

Én a tényhez nem fűzök kommentárt, hanem szives engedelmével atadom a beszédet a nyilvánosságnak, mert ez uton talán eljut az illetékes forum elé is, a hol bizonyára nem számíthat rokonszenvre az efféle izgatás.

Esztergomi.

Felekezeti ügyek.

Berlin, jan. 4. Ma délelőtt végre megnyílt az a nevezetes ülés, melynek megtartásáról egy ízben önt innen már tudósítottam. Körülbelül 30 rabbi jelent meg e gyűlésen még pedig az ország minden vidékéről. A rabbi részint az orthodox, de többnyire a neolog tábor küldöttjei. Az orthodoxok eleinte elleneztek mindennemű újabb kinyilatkoztatást, mért — úgy mondának — A zsidó vallás erkölcsisztasága nem szorult újabb megerősítésre. E nézetet most is osztják ugyan, de még sem opponálnak többé a neolog rabbi ellen, akik minden áron meg akarják tartani ezt az ülést.

Eleinte egykedvűen akarták nézni a neologok mozgalmát, később elhatározták, hogy részükről a gyűlés határozataihoz csatlakozni nem fognak és most már annyira engedékenyek lettek, hogy közülök többen részt is vesznek az értekezleten.

Ez értekezleten első sorban arról lesz szó, hogy az antiszemitizmus azon vadját, mintha a zsidó vallás a felebaráti szeretet tanait nem ismerné, fényes adatokkal megczáfolják és egy olyan rezolúciót kiadjanak, mely egyszer

egyéb rendkívüli kiadásokat, néha egyes községi, különösen a budai, — előljárók meghallgatásával és hozzájárulásával vetette ki, valószínűleg azért, hogy a varatlan adónak az egyes községekre való kivetése körül részre hajlással ne vádolhassák. A különféle adókat teljhatalmú megbízottjai által hajtatta be, kiket a városi zsidóbiró és a városi hatóságok támogatni tartoztak. És ez volt tisztségének legnehezebb és mindenestre sok kellemetlenséggel járó feladata. Ez adók ugyanis nehezen voltak behajthatók, egyrészt a sokfelől kizsarolt és zaklatott zsidóság kimerültségénél fogva másrészt pedig, mert az egyes községek vagy a községbeli egyes tagok a rájuk eső részletet sokalták és megfizetni nem akarták. Gyakran előfordult, hogy a praefectusnak erőszakhoz kellett folyamodnia, sőt volt eset, hogy az ellenszegülő községek előljáróit vagy előkelő tagjait Budára hurczoltatta túsokul.

Nem osztozkodhatunk azon kedvező véleményben és felfogásban, melyet dr. Kohn a zsidó praefectus hatásköre és működése felől nyilvánít. A rabszolga, ha urának kegyelméből többi rabszolgatársai fölött hatalmat gyakorol, sokkal zsarnokabb és erőszakosabb, mint az ur maga, és oly tettekre vetemedik, melyeket az ur soha el nem követ vala. Hát ha még ez a rabszolga oly kedvezményekben részesül, melyekből többi társai ki vannak zárva! A zsidó praefectus a zsidó-jelek viselése alól fel volt mentve, az udvarhoz volt járatos udvari ünnepeknél és koronázási díszmeneteknél magyar főúri díszruhában fényes kísérettel pompázott, míg többi hitsorsosai a zsidó-negyed szűk sikátoraiiban a sárban és a piszokban fetrengtek. Hogy az efféle zsidópraefectus inkább szolgálatkész vak eszköze a királynak, mint a zsidók védelmezője volt, nem csoda, főleg ha ezt a zsidó-praefectust is emberi mértékkel mérjük. Dr. Kohn maga beismeri, hogy Mátyás idejében kezdődött az zsidók amaz általános elszegényedése, mely-

mindenkorra elnémitsa az antiszemitizmus eme gyalázatos rágalját.

A kongressusnak továbbá az a célja is lesz, hogy a zsidó theologiai irodalom ama passusait, melyekből a roszakarat különféle vádat akar kimagyarázni, egyszerűen olyanokká deklarálja, a melyek a zsidó vallás tételeihez nem tartoznak és csak egyes magánemberek nézetei, melyek a zsidóságot nem kötelezik és a melyek ama korszakban irattak, midőn egyes zsidó irástudók hitrokonaik üldözése és folytonos zaklatása miatt el voltak keseredve.

Ez lesz az értekezlet főpontja. Szerény nézetem szerint nem fog ez sem használni semmit, mert hiszen ezeket ugyanis tudja mindenki, sőt maguk az antiszemiták is jól tudják, hogy a zsidó vallás erkölcsi szempontból egyike a legtisztább vallásoknak, de azért mégis rágalmazzák. A nagy közönségre sem lesz hatása e rezolúciónak, mert a nép nem gondolkodó része ezentul ép úgy, mint eddig, csak a bujtogatók lelkiismeretlen hőseire hallgat, nem pedig arra, aki az igazság érdekében felvilágosítani akarja.

Sietek bezárni soraimat, hogy levelem még idejekorán kezeihez juthasson. Jövő héten többet. Még csak azt jegyzem meg, hogy Maybaum, Frankl és Ungerleider rabbi játszik itt a főszerepet és hogy az ő előterjesztéseik ellenzésre aligha fognak akadni.

Dr. M. R.

Választás előtt.

E hó tizenharmadik napján kezdődnek az országgyűlési képviselőválasztások és ugyane hó huszonkettedik napján befejezve lesznek.

E rövid nyolcz nap alatt a nemzet hivatva lesz jövő sorsa fölött dönteni.

A választó közönség kezébe van letéve saját jóléte, Magyarország boldogsága.

Ha az a szellem győz, mely a liberalismus dicső eszméit szülte, akkor hön szeretett hazánk egén egy szebb és jobb kor hajnala fog felderülni.

A reakció sötét elemeinek felülkerekedése

ben később egész e korszak végeig, Buda kivételével, országszerte sinlettek és semmi kétség, hogy ezen általános elszegényedés a zsidó-praefectusok működésével okozati összefüggésben áll. Nagyon is hiszszük, hogy az adókért felelős praefectus gyakran erőszakhoz folyamodott és az ellenszegülő községek előljáróit vagy előkelő tagjait Budára hurczoltatta túsokul a rendelkezése alatt álló börtönbe és ily módon oly nagy adókat zsarolt hitsorsosaitól, a milyent keresztény praefectus, ki a zsidók vagyoni viszonyait oly alaposan nem ismerhette mint a zsidó praefectus, képes nem lett volna. Azon kitüntetés, melyben a Mendel család, melyből a zsidó praefectusok kikerültek, az udvarnál és a hatóságoknál részesült, sem ezen család vagy a zsidók iránti tekintetből lett reá halmazva, hanem csak azon okból, hogy a zsidóadók behajtása annál gyorsabban és hathatósabban eszközöltessék. Dr. Kohn erre utézve sok kiadatlan okmányt közöl, melyek állításunkat erősítik. Különösen érdekes Telegdy István kir. kincstárnoknak Budán 1504 szeptember 29-én Pozsony városához menesztett átirata, melyben Mendel Jakob zsidópraefectust nevezett városnak figyelmébe és pártfogásába ajánlja, mert »rex vehementissime indiget pecunys.« Mátyás a zsidópraefectus segítségével behajtott rendkívül terhes adókkal és a zsidóknak elszegényedésével meg nem elégedett; belevonta rendszerébe a levélöléseket, a kamat és tőkeelengedéseket is. Így Pozsony városának elengedte a zsidókamatok felét, a nagyszombatiaknak 1462-ben a kamatokat egészen elengedte. Sőt odáig ment, hogy 1486-ban azokat, kiknek háza leégett, azzal kártalanította, hogy a zsidóktól kölcsönvett tőkét is teljesen elengedte. Mátyás ezen főúri jogával gyakran élt.

Legfontosabb végre azon eljárás, melyet Mátyás kikeresztelkedett zsidók irányában követett. Az a zsidó, ki a keresztény hitre tért át, mint neophyta ujonnan szüle-

ellenben a legveszedelmesebb válságok örvényébe sodorhatja ez országot.

Minden igazi hazafi a szabadelvűség zászlaja alatt tartozik a választási urnákhoz vonulni.

Nem szabad tünni, hogy Magyarország a hazarülő önzés gyászvitézéinek martaléka legyen!

A ki hazáját igazán szereti, a szabadelvűség meghitt képviselőire fogja adni szavazatát.

A harcz nehéz lesz.

Egy évszázad kulturalis vívmányai állanak szemben a középkori türelmetlenség vad kitöréseivel.

A nép valódi barátait, kik a szabadság és egyenlőség elveiért indulnak a választási küzdőterre, a hazafiság minden eszközével támogatni kell.

Olvasóink tájékozásául felsoroljuk azoknak a férfiaknak neveit, kik a nép, a nemzet bizalmát megérdemlik.

A kormányparton.

Tisza Kálmán, gróf Széchényi Pál, b. Kemény Gábor, Orczy Béla, Trefort Ágost, gr. Szapáry Gyula, Csernátony Lajos, gr. Tisza Lajos, Jókai Mór, Láng Lajos, Visi Imre, Beksics Gusztáv, Tisza László, Szontág Pál, Vizsolyi Gústáv, Szlavý Olivér, Baross Gábor, Matuska Péter, Rohonczy Gedeon, Harkányi Frigyes, Andrássy Tivadar gróf, Ivánka Imre, b. Nyári Béla, Bárczay Ödön, Tischler Vincze, Péchy Tamás, Bánhidý Béla, Kraszuay Miklós, Matlekovits Sándor, Dr. Krajcsik Ferencz, b. Vasmer Adolf, gróf Andrássy Manó, Szemenyei János, G. örgy Endre, Chorin Ferencz, Cselko Ignác, Éles Henrik, gróf Bánffy Béla, ifj. Ordódy Pál, ifj. gróf Festetich Pál, Vodianer Albert, Odescalchy Gyula herczeg, Neményi Ambrus, Horváth Boldizsár, Fodor József, Krausz Lajos, b. Mikos János, Mandel Pál, Perényi Péter, Hegedüs Sándor, Éber Nándor, Sváb Karoly, Hyeronymi Károly, Wahrmann Mór, Teleszky István, Széll Kálmán, Móricz Pál, Magyar János, Freystädtler Vilmos, Hoffmann Pál, Falk Miksa, Darányi Ignác, Dr. Ország Sándor, Antal Gyula, Dr. Ballagi Mór és Molecz Dániel.

tett; mint ilyenről lehullottak róla régi nyomorának salakjai és ezekkel régi adósságai, melyekkel zsidó létében tartozott. Tudunk egy esetet, melyben Balázs, győri püspök egy Kremnitzer Mihály nevű kikeresztelkedett zsidótól bizonyos összeget követelt adósság fejében, mely adósságot ez utóbbi még zsidó korában csinált. Kremnitzer a fizetést megtagadta és Mátyás a főpapok és ország-nagyok meghallgatása után azt az ítéletet hozta, hogy Kremnitzer nem szorítandó oly adósság fizetésére, melyet még mint zsidó csinált volt, mivel a keresztény hitre való áttérésevel odahagyott mindent a mit addig birt és így elvesztette adósságait is, netaláni követeléseivel együtt. Nagyon természetes, hogy az a zsidó, ki ezen áttérési praemiumot felvenni akarta, gondosan azt az időt választotta, melyben neki lehetőleg kevés követelése és lehetőleg sok tartozásai voltak, és ha mindannak daczára áttérések mégis sürűebben elő nem fordultak, úgy ez azt igazolja, hogy a zsidók a százados nyomor és elnyomatás daczára ethikailag nem súlyedtek.

Mátyás idejében még egy másik igen érdekes jelenséggel találkozunk. Aránytalanul gyakran látunk kikeresztelkedett zsidó főurakat, kik nemcsak gazdagságuk által tűnnek ki, hanem még inkább az által, hogy ők és utódaik a le. magasabb állami és egyházi méltóságokra emelkednek.

Magának Mátyásnak keresztapja is: Thuz János, kitért zsidó volt. Birta Csáktornyát, Kapronczát, Szt-Györgyöt, Krapinát és Strigót, mint Horvátországi bán Magyarország zászlós urai közé sorakozott, Oszvald nevű testvére pedig zágrábi püspök volt. Zsigmond idejében beköltözött Hampó nevű dúsgazdag sváb zsidó, ki gyer-

A függetlenségi párton;

Irányi Dániel, Helly Ignác, b. Prónay Gábor és Dezső, Ugron Gábor, Hoytsy Pál, Mezey Ernő, Eötvös Károly, Mocsáry Lajos, Madarász József, Csanády Sándor, Krisztinkovits Ede, Mérey Lajos, Györy Elek, Unger Alajos, Polónyi Géza, Dr. Dell-Acami Rezső, Bartha Miklós, Hentaller Lajos, Németh Albert, Turgonyi Lajos, Csavolszky Lajos, Tompa Antal, Bódogh Albert és Szentpétery Gyula.

A mérsékelt ellenzék:

Szilágyi Dezső, Ábrányi Kornél, Szalagyi Aurél, Veszter Imre, Ernuszt Kelemen, Bittó István, Pulszky Ágost, Hódossy Imre, Grünvöld Béla, b. Dessefi Aurél és Horánszky Nándor.

A fentnevezett férfiak közül egy sincsen, akit a szabadelvűség utjairól bármily áramlat is leterelhetne.

Ezeket meg kell választani!!

Egy klerikális pártlap nyilatkozata.

A Nemzet pénteki estilapja roppantul kidicséri a »Magyar Korona« című klerikális napilapot, mert egy cikket közölt, a melyben a legutóbb történt választási verekedéseket elítéli és melleleg a kath. papságot felszólítja, hogy a nép kedélyére lecsillapítólag hasson. A Nemzet helyesen teszi, hogy ilyen cikket dicsér és a »Magyar Korona«, őszintén szólva, meg is érdemli a dicséretet. A mai világban midőn rendkívüli eseménynek tekintendő, ha a sajtó organumai a népet nem bujtogatják, a »Magy. Kor.« érintett cikke valóban kitüntetés érdemel. De mindazonáltal nem fojthatunk el egy szerény megjegyzést, melyet a »M. Kor.« szerkesztőségének figyelmébe ajánlunk.

A M. K. tisztelt szerkesztősége mult évben bizonyára szintén figyelemmel kísérte az eseményeket és így hát olvashatta vagy hallhatta, hogy a főváros kellő közepén és azonkívül pedig két vármegyében is történtek olyan atrocitások, melyek a M. K. atyailag intő szavait provokálhatták volna. Miért nem hívta fel t. laptársunk akkor a kath papságot, hogy ez a rend és béke érdeké-

mekeivel a keresztény hitre tért át, Ernuszt János név alatt egy előkelő magyar nemescsalád alapítója lett. Mátyás, ki őt egy királyi levélben komájának nevezé, nagy bizalommal volt hozzá. 1464-ben a rézbányák igazgatását bizta reá és később fő-vám-felügyelőnek nevezte ki. 1470-ben pedig hű szolgálatai elismerésül Sklabinya uradalommal ajándékozta meg és a leghizelgőbb kifejezésekkel Thurócz főispánjává nevezte ki. Idősebb fia, Ernuszt Zsigmond pécsi püspök lett, az ifjabbik, János pedig Csáktornyát birta.

Mátyás idejében tehát Horvátország bánja, Thuz János, az ország fővám-felügyelője és Thurócz megye főispánja; Ernuszt János, a zágrábi érsek, Thuz Oszvald, a pécsi érsek, Ernuszt Zsigmond valamint Csáktornya ura II. Ernuszt János mindnyájan kikeresztelkedett zsidók voltak.

Mátyás ez által csak azon politikát folytatta, melyet annak idején elődje Nagy Lajos inaugurálni akart, midőn a zsidókat a keresztény hitre való átlépésre felszólította és nekik a keresztények jogait és szabadalmait és adómentességet helyezte kilátásba, csak hogy Mátyás sokkal messzebb ment. Mig Nagy Lajos csak ígért, addig Mátyás tetteleg megmutatta, hogy ő zsidókból bánokat és zászlós urakat, érsekeket és püspököket tud faragni, és hogy kitérésük esetére az állam és az egyház legmagasabb polczaira felvergődhetnek.

Ha figyelembe vesszük azon félszeg helyzetet, melybe a mai kor zsidó kitértjei jutnak, kik a zsidóságból kilépve a keresztény társadalomba be nem lépve, mert be nem léphetve, mint Mahomet koporsója ég és föld közt lebegnek, úgy azon tény, hogy Mátyás idejében kitért

ben közreműködnek? Talán nem tévedünk, ha e kérdésre azt válaszoljuk, hogy akkor egyszerűen azért, nem intézett csillapító szózatot, mert csak zsidókat ütöttek és fosztogattak. Tudjuk nagyon jól, hogy e szemrehányás a valódi katholicizmus szelleme által áthatott lapra nézve nagyon lesújtó, de bennünket, zsidókat, is sajgón érintett, hogy épen a kath. pártlapok bujtogattak legtöbbit a zsidók ellen és hogy legnagyobb része még a »Függetlenség« című szennylapot is tulliczította a dühögő rágalmak dolgában.

Különben a M. K. ugy látszik még akkor is izgat a zsidók ellen, mikor a kedélyek lecsillapítását praedikálja. Az egyik kezében pásztorbotot, a másikban gyilkot hord. A Nemzet által dicsért cikkben például ezeket mondja:

»Magyarország papságát illeti azon fenkölt keresztény hivatás, hogy utját szegje azon veszedelmes izgatásoknak saját körükben, a melyek hazugul pápai »hivatalos« tekintélyre hivatkozva, beledobták a választási izgalmaiba a »zsidópénz« (oro giudaico) gyujtogató üszkét!«

Hát mit jelentsen ez a »oro giudaico«? zsidópénz! Milyen összefüggés van a kolozsvári és gyergyói eseteknek a zsidópénzzel? Valaminek mindig ott kell lenni minden cikkben, a mi az olvasóban bizonyos zsidóellenes hangulatot kelt vagy legalább is fentart. Csak így magyarázható a M. K. taljánoskodása, mert különben bizony izten! konfus beszédnek kellene tartanunk az egész mondatot.

H I R E K.

— **Kolozsvári kövek.** A választási mozgalom, mely máskor a nép szuverén akaratának alkalmat nyújtott nyilatkozni, most a legszennyesebb szenvedélyek, a bujtogatások és izgatások, a vádaskodás, a rágalom, a tettleges bántalmazások és véres verekedések korszaka lett. Az ország számos vidékéről a szenvedélyek leghajmeresztőbb kitéréseiről értesülünk. Képviselőjelöltek, kik a választó polgárok előtt politikai elveiket kifejteni akarják kövekkel és füttykösökkel fogadtatnak Kolozsvárt valóságos harc támadt, mikor az egyik jelölt. Hegedüs Sándor bevonulását tartotta. A vadság eme démonjait nem a függetlenségi, sem a szabadelvű párt nevelte nagygyá, hanem az antiszemitizmus. Ez mételyezte meg a

zsidók az állam és az egyház legfőbb dignitárusai közé felvették, kétszeres fontossággal és érdekekkel bir.

Merész állítás volna, hogy a renegátaság elleni ellenszenv és előítélet ma napság erősebb és intenzivebb mint a középkorban és mégis úgy hisszük, hogy azon eshetőség, mikép kikeresztelkedett zsidóból horvát bánt vagy érseket lehessen ez idő szerint csinálni, a valószínűség vagy lehetőség látszatával sem bir. Honnét tehát ezen óriási különbség a két korszak közt?

Mátyás idejében társadalomról modern értelemben nem lehet szó, ilyen akkor és később, de előbb sem létezett. A királynak souverain elhatározása tehát, mely szerint kitért zsidóból bánt csinált, vagy ilyen érsékké kineveztetett, a társadalom ratifikációjára nem szorult, mert ilyen nem is volt. A királyi kegygyel kitért tehát egy ugrással termett a keresztény társadalom közepében, elnéző türelmet nem kért, hanem követelt teljes elismerést minden hátsó gondolat nélkül és nyert is. Így magyarázható, hogy midőn kitért zsidóból bánt, főispán vagy érsek lett, az illető azonnal a tekintély és fény azon nimbusával volt felruházva, melyet a mai társadalom ilyenről — helyesen vagy helytelenül, itt el nem döntendő — megtagadna.

És ezenkívül még nem haltak volt ki egészen az Árpád korabeli dicső tradíciók. Azon kor, melyben zsidók a honfoglalókkal bejőve a honfoglalásban részt vevének, melyben keresztények zsidókkal házasságra léptek

nép romlatlan erkölcsseit. Ez terjesztette a vadság és a türelmetlenség minden nemesebb indulatot elfojtó miázmait. Az a csőcselék, mely köveket ragad meg és füttykösöket emel egy párthoz sem tartozik, mely előtt a választási jog szent és sérthetetlen és a mely a polgárok szabadságát és egyenlőségét tiszteli. Csak olyan egyének nyulnak ilyen eéőszakos eszközökhöz, kik a társadalmi és jogrend felforgatását célozzák. A kolozsvári, gyergyói, jászberényi esetek csak folytatásai azoknak a gyászos mérenyleteknek, melyeknek mult évben a kerepesi uton, Zala és Somogy megyében tanui voltunk. Ha az antiszemita vezéreknek lelkiismeretük volna, ugy azt terhelnék a botrányok, melyek e helyeken legujabban történtek. De ők nem érznek lelkifurdalást, nem bántja őket senki; csak a szegény félrevezetett nép lakol, ezt büntetik, az antiszemita vezérek pedig, a felbujtók szabadon folytathatják az izgatást és hozzá még ünnepeletik is magukat egy elvakított tömeg által.

— **A Pesti hírlap** e cím alatt »Magyarországi zsidó diva Pétervárott« egy hirt közölt e héten, melyben elmondja, hogy egy Rosenzweig Ilka nevű »zsidó énekesnő« egy muszka úrnak a zsebéből 2000 rubellei telt bugyellarist lopott. Ha a Pesti Hírlap, mely egykor annyira szeretett dicsekedni azzal, hogy Eötvös Károly az ő munkatársa, egy közönséges tolvajlást is zsidóellenes színben akar feltüntetni, akkor bizony kár volt magát olyan nevekkal diszíteni mint Eötvös Károlyé, aki különben már rég megszűnt munkatársa lenni ama lapnak, a mely csak évnegyedenként szokott az antiszemitizmus ellen irni, hogy a zsidó előfizetők ismét lépre menjenek.

— **Mezőtúrról** írják nekünk: Tekintetes szerkesztő úr! Városunkban ez idő szerint négy képviselőjelölt van. Tisza László kormánypárti, Turgyonyi és Csávolszky ellenzékiek és Onody Géza antiszemita. Az előbbiekről programbeszédeiről, fogadtatásairól már említették a lapok, de Onody Gézaról eddig hallgattak, bár az ő itteni szereplése a legédekesebb. Hát azon kezdem, hogy őt az itteni antiszemita vezére Cz. Tóth Sándor hívta meg. A nevezett egyén néhány hónappal ezelőtt a zsidóknak barátja volt és szörnyen mennydorgott az antiszemita népbolondítók ellen, de mióta az itteni kaszinóban egy zsidófelekezeti polgártársa egy nagyobb összeget nyert tőle kártyán, azóta Tóth Sándor elvei teljesen megváltoztak úgy, hogy most dühös antiszemita lett belőle. Onody itt már beszédet is tartott, de nem talált visszhangra. Innen elment D.-Ványára, a hol szinte hirdetni akarta az ő tanait, de a nép őt kövekkel és

és velük egy házban, egy fedél alatt családjával együtt békésen, a legjobb egyetértésben éltek, — mely egyetértést a romai kuria csak egy 300 évnél tovább tartó elkeseredett harc után minden hatalmi eszközei felhasználásával volt képes ledönteni, de akkor is csak egy idegen fejedelem hozzájárulásával, mert az Árpádok dicsteljes sarjai ilyenre nem vállalkoztak, melyben keresztény és zsidó közt sem jogilag, sem társadalmilag véve különbség nem létezett, utóhatásaiban még működött és a kitért zsidónak utját egyengette, őt a keresztény társágba felfogadta és avval összeolvasztotta oly mérvben, mint a minőre a mai kor képes nem volna.

Mindenesetre a Mátyás korabeli kitért zsidóknak nagyobb volt az agiojuk, mint a jelen áramlatnak gyáván engedő zsidó neophyták-é, kiket legfeljebb az a kitértés éri, hogy Göndöcs Benedek apát úr nekik a senki által nem olvasott és a könyvkereskedői forgalomnak épen nem örvendő »Pusztaszeri ásatások« című munkájának diszpeldányaival kedveskedik.

(Befejező közlemény következik.)

Dr. Reinitz Adolf.

záptojásokal fogadta. Turgonyi Lajos nagy befolyást gyakorol itt a népre és ő neki köszönhető, hogy a hamis apostoloknak a nép romlatlan kedélyét megméltatni nem sikerül.

— Uj templom. A pesti izr. hitközség kebeleiben Wahrman Mór elnöksége alatt végbemenő reformok és ujtások egyike gyanánt jelenthetjük, hogy a nevezett hitközség a fővárosi középiskolák tanuló ifjusága részére a siputczai normaliskolában templomot rendezett be. Örvedetes ezen intézmény annál inkább, mert úgy is elég panasz hallátszik a hitoktatás elégtelensége, valamint afelett, hogy az a sok ezer vidéki zsidó ifju, a ki odahaza megszokta a templombajarást, itt Budapesten — a szombati iskolázás miatt — arról lemondani kényszerül, a minek erkölcsileg is káros hatását senki sem fogja tagadni. A pesti izr. hitközség tehát csak egy régen érzett szükségnek iparkodik ez ujtással megfelelni.

— A majna - frankfurti zsidó utcza. A régi Majna-Franfurt utolsó maradványát pusztulás fenyegeti. A zsidóutcza szennyes viskóit lebontják, melyek a régi türelmetlen időnek voltak tanui, annak az időnek, a mikor még ghehtëoba szoritották Izráel fiait, Tulaldonképi jellegét régen levetkőzte az 1452-ben tervezett zsidó-utcza; a gazdag zsidók odahagyták s helyükbe szegény keresztyének költöztek. Aztán meg 1872-ben összeomlott néhány épület a nyugoti részen, áldozatul ejtve embereket is s a sötét szük utcán, melybe alig jutott napsugár, akkor hasítottak először rést. A Battonstrasse átvágása és a lóvasut sinjeinek lerakása újabb fölforgatásokat okozott: a nyugoti rész kettős házsorait lerombolták s az utcákat kitágították. A város magához váltotta a zsidó-utcza összes házait; a keleti részen levőket meghagyta s később bérbe adogatta. A szegényebb nép nagyon kereste ott a lakásokat és elfoglaltak minden zugot, úgy, hogy a zsidóutczának e maradékát a legutolsó időkig nyolczszáz ember lakta. A földalaiti lyukakban a zsidóbarokk tanyáztak, kik kopott holmijukat kirakták a folyosókra, sőt az utcára is a földszint mesteremberek laktak, az emeleteken és padlásokon pedig kétes foglalkozású emberek raktak fészkeket. Az idegennek még így is érdekes kép volt a zsidóutcza s meg is nézte mindenki, érdekes lett volna egymaga a 148. számú ház is, melynek csukott ablaktáblái mutatták, hogy már nincs lakója, de szegény külseje nem árulta el, hogy a Rothschild-család falai közt vetette meg alapját roppant vagyonának. S még egy másik ház is magára vonta az idegen figyelmét, a 118. számú ugyanis, melyen kopott betűs márványtábla hirdeti, hogy abban született 1786. május 22-én Börne Lajos. Mivel a zsidóutczát minduntalan tűzvész háborgatta, házai nem igen tudtak megöregedni; különben is hamar pusztultak, mert rossz anyagból épültek minden ékesség nélkül. Nem volt ritkasság az olyan ház, melynek második emelét szegény családok nyomorogtak, míg a legfelső emeletről omlatag volta miatt kiűzték a lakókat. A mult héten a 130. számú ház készült összeroskadni viszontagságos éveknek sulya alatt s ki kellett üríteni hamarosan. A töle jobbra állot hazákat már régen lebontattak s mikor reá is ásót fogtak, a baloldali kunyhók olyan veszedelmesen inogtak, hogy az építőhivatal elrendelte valamennyi ház megvizsgálását s ennek az lett az eredménye, hogy a zsidóutcza fölött meghuzták a lélekharangot. A 204 házból, mely hajdan állott, csak 35 maradt. Ezek közül a 131. és 132. számunkat rögtön való lebontásra ítélték s lakóikat kiszállásolták az utcára. Kiváncsiaktól körülállva ott táboroztak napokon át a szabad ég alatt, míg végre más tanyára segítette őket a hatóság. A többi ház lakóinak nyolcz napot engedtek a kiköltözésre. Nemsokára csak neve lesz meg a zsidóutczának: de mivel Frankfurt legfőbb közlekedési vonalai rajta huzódnak keresztül, nagyszerű paloták épülnek majd a szegényes kunyhók helyén.

— Peisner Ignác ismert hirlapirótól e héten jelent meg »A nyelv életéből« című munka, mely többek közt a magyar nyelvben használt sok idegen szó eredetét megmagyarázza. Mi, kik e ső sorban a műnek ezen részét emeljük ki, felette érdekes olvasmány gyanánt ajánlhatjuk a közönség figyelmébe. A könyv igen diszesen van kiállítva és a Révai testvérek könyvkereskedésében kapható.

— Eötvös Károly jól sikerült arcképe Benjamin hirlapkiadónál, Budapesten V. fürdő-utcza I. sz. a. kapható. Ára 1 frt.

— Pauler úr beszámolója. Magyarország igazságügyminisztere Pauler úr mult héten tartotta beszámolóját a főváros első választókerületében. Beszélt úgy mint mindig: gondosan és kenetteljesen és a mit mondott, azt szépen és folyékonyan mondta el, mert nem először adta elő, hanem, ha jól emlékszünk, már harmadszor. Ebből a körülményből mindenki láthatja, hogy Pauler úr nem tanul és nem felejt. Ő ma is épen olyan bölcs mint azelőtt, sőt a t. eszlári per sem volt képes az ő igazságszolgáltatási tapasztalatait gazdagítani. Talán ő az egyedüli ember a szabadelvű pártban, a ki beszámolójában és illetve programbeszédében az antiszemitaizmusról nem nyilatkozott. Jól tette! mert a mit e tárgyról mondana, a liberális párt híveit bizonyára ki nem elégitené — tehát inkább hallgat. Tudja ő nagyon jól, hogy az furcsa volna, ha ő, mint a szabadelvű kabinet tagja, benső érzelmét az antiszemita bujtogatásokról a világ előtt feltárná....

— Deutsch József a budapesti hitközség egyik legtisztéletreméltóbb tagja e hó elsején élte 72-ik évében eihunyt. Deutsch József e fővárosi kereskedelem és iparvállalatok fellendülését sokoldalú tehetségeinél fogva nagy mérvben előmozdította. Szilárd jelleme, hazafisága és telegezetéhez való ragaszkodása széles körökben képezték a tisztelet tárgyát. Béke poraira!

— »Az Anker« élet- és járadék biztosító társaságnál 1884 április hóban benyújtott összesen 506 bevallás 1,378.553 frt biztosítandó összeggel, és pedig: 306 bevallás 830.693 frttal halálesetre, és 200 bevallás 547,860 frttal életesetre, Kiállítva lón 254 kötvény 772.857 frttal halálesetre, és 182 kötvény 528.884 frttal életesetre; összesen tehát 436 kötvény 1,301,741 frttal. A havi bevétel volt 154.120 frt haláleseti díj, és 126 500 frt betételekben, összesen: 280.620 frt. Halálesetekért kifizetett 60.060. Ez évben benyújtott 2332 bevallás 5,763,652 frttal, és kiállított 2241 kötvény: 5,383 153 frttal, ugyan ezen időben bevétel 1,307. 432 frt; — halálesetekért pedig kifizetett: 238.063 frt. A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 12,510.621 frt, és az 1871—84-ik tuléiési társulás (Assoatio) eredménye 27,028 504 frt volt. Vezérügynökség: Budapest, Gizella-ter 6.

Szerkesztői üzenetek.

J. L. urnak Csaba. A nevezett jelöltnek liberalismusában lehet megbízni.

R. K. urnak Nagy-Kauizsa. Már kijelentettük, hogy azzal a kérdéssel jelenleg nem foglalkozhatunk. Előbb más dolgok fejleményeit kell figyelemmel kísérni és azokra csekély erőnkhez képest befolyást gyakorolni.

Sz. Sz. I. Az illető kétségtelenül csak pénzt akart zsarolni. Miért nem verte ki bottal?

D. urnak Duna-Pataj. Aláírása olvashatatlan. Szívesen teljesítettük volna kérését, de címe ismeretlen. Tessenek nevét olvashatóan kiírni.

M. L. urnak Pozsony Hogy a kérdéses cikk olyan hatást fog szülni tudnk. Ha kell, máskor is megmondjuk nekik az igazságot.

Káté Debreczen, L. P. urnak Szeged. Hogy bennünket értett-e, nem kutatjuk. Az ő ostromlása a mi meggyőződésünk sziládságát megingatni nem fogja soha!

